

سیر تکاملی حقوق اسرای جنگی
در اسلام و حقوق بین الملل

تالیف:
میمین علیزاده

انتشارات قانون یار

۱۳۹۵

سرشناسه	: علیزاده، سیمین، ۱۳۷۰ -
عنوان و نام پدیدآور	: سیر تکاملی حقوق اسرای جنگی در اسلام و حقوق بین الملل / تألیف سیمین علیزاده.
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات قانون یار، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۱۲۴ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۰۷۷-۴۳-۵
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
موضوع	: اسیران جنگی (فقه)
موضوع	: (Prisoners of war (Islamic law
موضوع	: حقوق بین الملل اسلامی
موضوع	: (International law (Islamic law
موضوع	: اسیران جنگی -- وضع حقوقی و قوانین
موضوع	: Prisoners of war -- Legal status, laws, etc
موضوع	: حقوق بین الملل بشر دوستانه
موضوع	: Humanitarian law
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۵ ۹۸۶/۱۶۶/۲۱
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۳۷۷
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۵۳۰

انتشارات قانون یار

سیر تکاملی حقوق اسرای جنگی در اسلام و حقوق بین الملل

تألیف: سیمین علیزاده

ناشر: قانون یار

ناظر فنی: محسن فاضلی

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۵

شمارگان: ۱۱۰۰ جلد

قیمت: ۱۳۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۰۷۷-۴۳-۵

مرکز پخش: تهران، میدان انقلاب، خ منیری جاوید، پلاک ۹۲

تلفن: ۶۶۹۷۳۹۶۰ کتابفروشی رسولی (جراغ دانش سابق)

فهرست مطالب

۷	 مقدمه
۹	 بخش اول
۹	 کلیات
۱۱	 مبحث اول: واژه شناسی
۱۱	 گفتار اول - تعریف عرفی اسیر
۱۲	 گفتار دوم: تعریف حقوقی اسیر
۱۶	 مبحث سوم: جایگاه اسرای جنگی در حقوق بین الملل اسلامی
۱۶	 گفتار اول: اسیر جنگی در شریعت اسلام
۱۸	 گفتار دوم: رفتار با اسیر جنگی در دین اسلام
۱۹	 گفتار سوم: قانون کلی اسلام در مورد اسیران جنگی
۱۹	 گفتار چهارم: منع کشتن اسیر جنگی در اسلام
۲۰	 گفتار پنجم: خوش رفتاری با اسرای جنگی - طعنا آنان
۲۱	 گفتار ششم: عدم تحمیل فشار بر اسیر و تمهیدات برای انتقال وی به پشت جبهه
۲۱	 گفتار هفتم: مداوای مجروحان
۲۳	 بخش دوم
۲۳	 حقوق اسرای جنگی در نظام حقوقی اسلام
۲۵	 مبحث اول: اسیر در جوامع مختلف و دیدگاه اسلام درباره اسیر
۲۵	 گفتار اول - دیدگاه اسلام درباره اسیر
۳۰	 گفتار دوم - اسیر در جوامع اولیه تا قرون وسطی
۳۲	 گفتار سوم - وضعیت اسارت و اسیران در جنگ های جهانی اول و دوم
۵۴	 گفتار چهارم - وضعیت اسیران پس از جنگ جهانی دوم
۵۶	 مبحث دوم: حقوق اسیران جنگی و قواعد ناظر بر حسن رفتار با آنان
۵۶	 گفتار اول - حقوق اسیران جنگی حمایت های کلی از اسیران و رفتار انسانی با آنان
۵۹	 گفتار دوم: نفی اعمال تلافی جویانه و کسب اطلاعات و اخبار بدون رعایت اصول انسانی
۷۸	 گفتار سوم: تنبیهات جزایی و انتظامی اسیران و شکایت آنان به لحاظ کیفیت اسارت

بخش دوم ۹۳

الزامات و مقدمات حقوق بشر دوستانه در بُعد بین الملل آن ۹۳

گفتار اول : تعریف حقوق بشر دوستانه ۹۵

گفتار دوم - مبانی الزام آور قواعد نظام بین المللی حقوق بشر دوستانه ۱۰۳

مبحث دوم - فرآیند صلاحیت دیوان کیفری بین الملل و نحوه تشکیل آن ۱۰۹

گفتار اول - حرکت جامعه جهانی جهت تشکیل دیوان کیفری بین المللی: ۱۰۹

در دوم - جرایمی که در صلاحیت دیوان است (نسل کشی، جنایات علیه بشریت و ...) ۱۱۷

منابع و مآخذ ۱۲۱

منابع فارسی ۱۲۳

مقالات و فصلنامه ۱۲۴

منابع انگلیسی ۱۲۴

انسان ذاتاً موجودی جمعی و عنصر وجودی‌اش از علاقه و غریز ساخته شده است و این علایق و غرایز مبنی بر بزرگی و برتری جویی عاملی برای سوق دادن در جهت شکل‌گیری نزاع و جنگ می‌باشد که این نزاعات و درگیری‌ها خود باعث اسیر شدن تعدادی از اشخاص می‌شود که تحت عنوان اسیر جنگی به آنها اطلاق می‌گردد و در عصر جدید هم با توجه به تحولاتی که در عرصه حکومت و مداخله دول در امور داخلی بوجود آمده است. مسئله زندانیان جنگی با به عبارتی اسرای جنگی از آن مستثنی نمانده است به طوری که یک سلسله قوانین و مقررات هم در عرصه داخلی و هم در سطح بین‌الملل به صورت کنوانسیون‌های الزام آور تنظیم گردیده است که دولت‌ها ملزم به تبعیت از آن می‌باشند و در اغیر این صورت تبعات متعددی از جمله انتشار جامعه جهانی را به دنبال دارد. با توجه به تحولات تاریخی و دگرگونی‌های گسترده حقوقی و قانونی که در زمینه مختلف صورت گرفته است بحث اسیران جنگی و حقوق و تکالیف آنها پس از سال‌ها و نشیب‌های تاریخی در سال‌های ۱۹۰۷، ۱۹۲۷، ۱۹۸۲ به صورت گسترده و با حضور اکثر کشورهای جامعه جهانی تعریف و وظایف و اختیارات و همچنین قوانین و مقررات ناظر بر اسیران جنگی تدوین و لازم‌الاجراء گردیده است و در این پژوهش برآنیم که حقوق اسرای جنگی را هم در حقوق اسلامی و هم در قوانین بین‌الملل مورد بررسی و تحقیق قرار دهیم.

مساله جنگ یکی از مهم ترین مظاهر زندگی ملل می باشد و ابزاری است برای رسیدن به هدف هایی که برخی از کشورها مبتنی بر حقوق بین الملل جلوه می دهند. جنگ آخرین حربه حل اختلافات و از جمله مکانیسم هایی است که در روابط خارجی دولت ها برای رسیدن به اهداف سیاسی خارجی بکار برده می شود. بنابراین تفکر پیرامون جنگ و یکی از موضوعات مهم مربوط به آن یعنی " اسیران جنگی " از قدیم توجه محققین و تئوریسین های علوم سیاسی و حقوقی را به خود جلب کرده است. یکی از نتایج اجتناب ناپذیر پدیده ی جنگ

، "اسارت" و "اسیران جنگی" است که در این رابطه وضعیت حقوقی اسیران جنگی که در دست دشمن هستند مطرح می شود.

برای بررسی حقوق اسیران جنگی ابتدا باید جنگ را بعنوان یک پدیده ی اجتماعی از دیدگاه های تاریخی، جامعه شناسی، سیاسی و حقوقی مورد بررسی قرار داد. سپس به حقوق اسیران جنگی که در مخاصمات بین کشورها به دست کشور متخاصم اسیر می شوند پرداخت. در این تحقیق، حقوق اسرای جنگی در اسلام و حقوق بین الملل به تفصیل مورد بررسی قرار می گیرد. دین اسلام در مورد پدیده ی جنگ و اسیران جنگی احکام و تعاریف خاص و معینی دارد و - به ی حقوقی مقوله ی جنگ در نظام حقوقی اسلامی شرایط و ضوابط تعریف شده ای را داده است - دین اسلام با بنیان گذاری اصول انسانی در برخورد و رفتار با اسیر جنگی می تواند الگوی مناسبی را حقوق اسیران جنگی باشد. اسیران جنگی در طول تاریخ همواره متحمل آسیب ها و شکنجه ها، رفتارهای خشونت آمیز بوده اند و با گذشت زمان به تدریج تحولاتی در بهبود رفتار با اسیران جنگ و احقاق حقوق آنان پدید آمده است. کنوانسیون ها و اسناد بین المللی متعددی دربار ی حقوق جنگ وجود دارد که سعی در محدود کردن و نظارت بر جنگ دارند. مهم ترین این کنوانسیون ها، دو کنوانسیون لاهه و ژنو هستند که در آن ها به طور مفصل به بررسی وضعیت اسرای جنگی پرداخته شده است.